

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE****433**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 16/21**, rješavajući zahtjev **Općinskog suda u Zavidovićima (sudac Boris Sunarić)**, na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 19. stavak (1) točka d), članka 57. stavak (2) alineja b), članka 59. st. (1), (2) i (3) i članka 61. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 26. svibnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Zavidovićima (sudac Boris Sunarić) za ocjenu ustavnosti članka 21. stavak 2. točka 4., članka 105. i dijela članka 75. Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 63/14),

utvrđuje se da dio članka 75. Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH" broj 63/14) koji glasi: "Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu" nije u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na pristup sudu.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa člankom 61. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, najkasnije u roku od šest mjeseci od objave ove odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" usuglasi dio članka 75. Zakona o prekršajima koji glasi: "Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu" sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stavka obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o mjerama poduzetim s ciljem izvršenja ove odluke.

Utvrđuje se da je članak 21. stavak 2. točka 4. Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH" broj 63/14) u skladu sa člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine, člankom 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev **Općinskog suda u Zavidovićima (sudac Boris Sunarić)** za ocjenu ustavnosti članka 105. Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH" broj 63/14) sa člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je riječ o pitanju o kojem je Ustavni sud Bosne i Hercegovine već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u zahtjevu ne proizlazi da ima osnove za ponovno odlučivanje.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Općinski sud u Zavidovičima (sudac Boris Sunarić, u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je 24. studenog 2021. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 21. stavak 2. točka 4., članka 105. i dijela odredbe članka 75. Zakona o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH" broj 63/14; u daljnjem tekstu: ZOP) sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, od Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine te Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH) zatraženo je 6. prosinca 2021. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Zakonodavno-pravno povjerenstvo Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je dostavilo odgovor na zahtjev 21. siječnja 2022. godine.

4. Ured za suradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine je dostavio odgovor na zahtjev 22. prosinca 2021. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

5. Podnositelj zahtjeva smatra da odredbe članka 21. stavak 2. točka 4., članka 105. i dio odredbe članka 75. ZOP-a nisu u suglasnosti s odredbama čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 5. i 6. Europske konvencije.

6. U pogledu nesuglasnosti odredbe članka 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a, podnositelj zahtjeva je naveo "sljedeće mjere mogu biti izrečene kao posljedica odgovornosti za počinjeni prekršaj ... lišenje slobode radi naplate novčane kazne". U nastavku je argumentacija o neustavnosti ove odredbe dovedena u svezu s odredbom članka 105. ZOP-a kojom je propisano "lišenje slobode zbog neplaćanja", te je ukazano na praksu Ustavnog suda Republike Srpske iz predmeta broj U 14/14 od 25. travnja 2015. godine.

7. U svezi s odredbom članka 75. ZOP-a koja se odnosi na uručenje rješenja o prekršaju, u zahtjevu je navedeno: "Kada je u pitanju odredba čl. 75 ZOP za čiji se dio traži ocjena ustavnosti, ovom odredbom je propisano da će sud uručiti kopiju rješenja o prekršaju ličnim uručanjem ili putem pošte okrivljenom i ovlaštenom organu ili oštećenom u roku tri dana od dana donošenja rješenja o prekršaju. Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu. Po ocjeni ovog suda, dio navedene odredbe ('Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu') je u suprotnosti sa odredbama člana II/3.e) Ustava, te odredbe člana 6 Evropske konvencije, jer je stvorena nepotrebna zakonska fikcija da je samim istekom roka od pet radnih dana od dana predaje pošti dostava uredna, bez obzira da li je rješenje o prekršaju zaista i uručeno okrivljenom, a to je u suprotnosti sa garancijama na pravično suđenje, jer na taj način vrlo lako može doći i do povrede prava okrivljenog na djelotvoran pravni lijek, jer je, u situaciji kada sudu nije vraćena dostavnica, kao dokaz o uručanju pismena (rješenja o prekršaju), stvorena nesigurnost da li je okrivljeni uopšte primio navedeno pismeno, a zakonska fikcija ukazuje da se i u takvoj situaciji dostava smatra urednom, zbog čega po mišljenju ovog suda, navedena odredba u tom dijelu nema kvalitet zakona".

b) Činjenice iz predmeta povodom kojeg je podnesen zahtjev

8. Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: ovlašteno tijelo) podnijela je Općinskom sudu u Zavidovičima zahtjev za lišenje slobode A. K. (u daljnjem tekstu: kažnjenik) zbog neplaćanja novčane kazne. Novčana kazna u iznosu od 200,00 KM je kažnjeniku izrečena zbog prekršaja iz članka 170. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. Zakona o radu. U zahtjevu je navedeno da je prekršajni nalog konačan i izvršan, da kažnjenik nije platio novčanu kaznu i da prijeti zastarjelost izvršenja novčane kazne. Predloženo je da sud postupi prema članku 105. stavak (1) ZOP-a tako što će donijeti rješenje o lišenju slobode kažnjenika jer je to jedini "razuman i efikasan" način koji će primorati kažnjenika da plati novčanu kaznu.

c) Odgovor na zahtjev

9. Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je u odgovoru na zahtjev istaknuo da je Zakonodavno-pravno povjerenstvo pribavilo mišljenje Odbora za pravdu i opću upravu Parlamenta Federacije BiH. Nakon održane sjednice povodom inicijative koju je pokrenuo podnositelj zahtjeva zaključeno je da ima elemenata za ocjenu ustavnosti članka 21. stavak 2. točka 4., članka 105. i dijela odredbe članka 75. ZOP-a, te da postoji potreba za izmjenu navedenih odredbi.

10. Vlada FBiH je putem Ureda za suradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom BiH dostavila odgovor na zahtjev u kojem je navedeno da je u članku 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a mjera lišenja slobode propisana kao vrsta sankcije i sigurnosna mjera koja može biti izrečena za počinjeni prekršaj.

11. U pogledu neutemeljenosti navoda kojima je ukazano na dio članka 75. ZOP-a koji se odnosi na dostavu rješenja o prekršaju putem pošte je navedeno "član 93. stav 2. ZOP propisuje da će sud uzvratiti prijedlog za povrat u pređašnje stanje ako okrivljenik može dokazati da mu nije uručena kopija rješenja o prekršaju; navedena odredba daje dovoljnu zaštitu okrivljeniku u prekršajnom postupku u situaciji kad dostava nije uredna".

12. Predloženo je da se zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe čl. 21. stavak 2. točka 4., 105. i dijela članka 75. ZOP-a odbije kao neutemeljen.

IV. Relevantni propisi

13. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

Članak II

Ljudska prava i temeljne slobode

3. Popis prava

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

d) Pravo na slobodu i sigurnost osobe.

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

14. Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Rim, 4. XI. 1950. godine ("Službeni glasnik BiH" broj 6/99), kako je izmijenjena Protokolom broj 11 (datum stupanja na snagu 1. studenog 1998.), u relevantnom dijelu glasi:

Članak 5.

Pravo na slobodu i sigurnost

1 Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i sukladno zakonom propisanim postupkom:

a zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;

b zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepočinovanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obveze propisane zakonom;

c zakonitog hapšenja ili lišenja slobode glede privođenja nadležnoj sudbenoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

d lišenja slobode malodobnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;

e zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječio širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;

f zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2 Svako tko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3 Svako tko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stavka 1(c) ovog članka mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje se na slobodu može uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4 Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono

nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5 Svako tko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog članka ima pravo na obeštećenje.

15. **Zakon o prekršajima** ("Službene novine Federacije BiH" broj 63/14) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 5.

Svako tko je okrivljen da je počinio prekršaj ima pravo zahtijevati da o njegovoj odgovornosti za počinjeni prekršaj odluči sud, ukoliko on to zahtijeva u roku koji je propisan zakonom. Takve osobe imaju pravo da:

1) smatraju se nevinim dok se ne dokaže njihova odgovornost sukladno zakonu;

2) u najkraćem roku budu izvještene, detaljno i na jeziku koji razumiju, o prirodi i razlogu optužbi protiv njih;

3) im se da odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu njihove odbrane;

4) brane se osobno, ili putem branitelja po vlastitom izboru, ili ukoliko nemaju dovoljno sredstava, da im se on osigura besplatno kada to zahtijevaju interesi pravde;

5) ispituju ili da se u njihovo ime ispituju svjedoci koji ih terete i da se osigura nazočnost i saslušanje svjedoka u njihovu korist pod istim uvjetima kao i svjedoka koji ih terete;

6) dobiju besplatnu pomoć prevoditelja ako ne razumiju jezik koji se koristi u sudu.

Članak 21. stavak 2.

Vrste sankcija

(2) Sljedeće mjere mogu biti izrečene kao posljedica odgovornosti za počinjeni prekršaj:

1) oduzimanje imovinske koristi;

2) obveza naknade štete;

3) kazneni bodovi i

4) lišenje slobode radi naplate novčane kazne.

Članak 53.

Prekršajni postupak

(1) Prekršajni postupak pokreće se na sljedeći način:

1) izdavanjem prekršajnog naloga, ili

2) podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka sudu koji je mjerodavan prema članku 15. stavak (2) ovoga zakona.

(2) Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka podnijet će se samo u slučajevima kada ne postoje uvjeti za izdavanje prekršajnog naloga određeni u članku 54. ovoga zakona.

Članak 54.

Izdavanje prekršajnog naloga

(1) Ovlašteno će tijelo izdati prekršajni nalog ukoliko ustanovi da je prekršaj iz njegove mjerodavnosti utvrđen na jedan od sljedećih načina:

1) neposrednim opažanjem od ovlaštene službene osobe prilikom inspekcije, nadzora i pregleda, kao i uvida u službenu evidenciju mjerodavnog tijela, kao i druge službene dokumentacije koje je pravna ili fizička osoba koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost - obrt dužna voditi odnosno imati sukladno zakonu ili službene zabilješke ili pisane prijave drugih ovlaštenih tijela;

2) na temelju podataka dobijenih uporabom uređaja za nadzor ili mjerenje;

3) prilikom provođenja inspeksijskog ili drugog nadzora, pregledom dokumentacije, prostorija i robe, ili na drugi zakonit način ili na drugi posredan način na temelju izvršenog nadzora ili izvješća drugog ovlaštenog tijela; ili

4) na temelju priznanja okrivljenika o izvršenju prekršaja pred ovlaštenim tijelom na licu mjesta počinjenja prekršaja ili u nekom drugom sudskom ili drugom postupku.

(2) Prekršajni se nalog može izdati samo u slučajevima kada odgovarajući zakon ili drugi propis određuje fiksnu novčanu kaznu, kada novčana kazna može biti izračunata korištenjem matematičke formule, ili kada ovlašteno tijelo odluči izreći minimalnu novčanu kaznu, odnosno zaštitnu mjeru u najkraćem trajanju ili zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta određenu takvim zakonom ili drugim propisom.

(3) Ako okrivljenik izvrši više prekršaja u stjecaju, tada ovlašteno tijelo može prekršajnim nalogom izreći jedinstvenu novčanu kaznu primjenom članka 24. ovoga zakona, a ako je za samo jedan od izvršenih prekršaja predviđena zaštitna mjera, može izreći i tu zaštitnu mjeru u najkraćem predviđenom trajanju.

(4) Ovlašteno tijelo koje je izdalo prekršajni nalog može u svako vrijeme ispraviti pogreške u pisanju, ili ostale očigledne pogreške po službenoj dužnosti, ili na prijedlog strana u postupku.

(5) O ispravci iz stavka (4) ovoga članka donosi se poseban zaključak o ispravljanju pogreške u nalogu, sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku.

Članak 56.

Uručenje prekršajnog naloga

(1) Prekršajni nalog sastoji se od originala i najmanje dvije kopije. Original zadržava ovlašteno tijelo u svojoj evidenciji. Dvije kopije uručuju se okrivljeniku.

(2) Prekršajni nalog može se uručiti okrivljeniku na bilo koji od sljedećih načina:

1) osobnim uručenjem,

2) uručenjem putem pošte ili

3) pričvršćivanjem ili ostavljanjem prekršajnog naloga na sigurnom i vidljivom mjestu na motornom vozilu ako je prekršaj koji je počinjen vezan uz nepropisno parkiranje motornog vozila.

(3) Kada je prekršajni nalog uručen osobno, datum uručenja je datum kada ga je okrivljenik primio. Kada je prekršajni nalog uručen putem pošte, smatrat će se da je dostava izvršena po isteku pet radnih dana nakon što ga je ovlašteno tijelo predalo na poštu. Kada je prekršajni nalog ostavljen na motornom vozilu, datum uručenja je datum kada je ostavljen na motornom vozilu.

Članak 57.

Prihvatanje odgovornosti

Okrivljenik može prihvatiti odgovornost za prekršaj tako što će platiti novčanu kaznu i sve druge obveze utvrđene prekršajnim nalogom u određenom roku, ili obavijestiti ovlašteno tijelo o prihvaćanju sankcije određene u prekršajnom nalogu, ako je prekršajnim nalogom specificirano da je takva obavijest prihvatljiva alternativa. Svaka osoba koja prihvati odgovornost sukladno ovom članku ne može kasnije odbijati odgovornost, ili se žaliti na visinu kazne ili vrstu bilo koje sankcije ili troškova.

Članak 59.

Postupak po zahtjevu za odlučivanje od suda

(1) Okrivljenik koji primi prekršajni nalog i želi se o predmetu odlučiti pred sudom mora:

1) zatražiti sudsko odlučivanje tako što će na odgovarajućem mjestu potpisati jednu kopiju prekršajnog naloga i dostaviti je sudu kao što je određeno u prekršajnom nalogu prije isteka roka određenog prekršajnim nalogom i

2) pojaviti se pred sudom na dan i u vrijeme određeno za usmeni pretres po prekršajnom nalogu, ili, ako datum nije naveden, na dan koji je sud odredio za usmeni pretres.

(2) Kada okrivljenik zahtijeva sudsko odlučivanje, sankcije određene u prekršajnom nalogu smatrać će se ništavnim. Sud može izreći bilo koju sankciju koju zakon dozvoljava, uključujući i strožu sankciju od sankcije izrečene prekršajnim nalogom.

Članak 64.

Suđenje

Suđenje u prekršajnom postupku provodi se na usmenom pretresu koji vodi sudac pojedinac. Ukoliko ne postoje iznimne okolnosti, prekršajni postupak trebao bi se okončati na jednom usmenom pretresu.

Članak 72.

Rješenje o prekršaju

(1) Prekršajni postupak završava se donošenjem rješenja o prekršaju.

(2) Rješenjem o prekršaju sud će odlučiti:

1) da se prekršajni postupak obustavlja,

2) da je okrivljenik odgovoran zbog propuštanja, ili

3) da se okrivljenik oglašava odgovornim za prekršaj.

(3) Ako se okrivljenik oglašava odgovornim zbog propuštanja ili odgovornim za prekršaj, rješenjem o prekršaju izreći će se sankcija prema okrivljeniku.

(4) Sud koji je donio rješenje o prekršaju može u svako vrijeme ispraviti pogreške u pisanju ili ostale očigledne pogreške po službenoj dužnosti ili na prijedlog strana u postupku.

Članak 73.

Donošenje rješenja

Sud će na kraju pretresa usmeno objaviti rješenje. U posebnim slučajevima sud može odgoditi donošenje rješenja, ali ni u kojem slučaju rješenje neće biti doneseno po isteku roka od 15 dana od dana kada je usmeni pretres završen.

Članak 75.

Uručenje rješenja

Sud će uručiti kopiju rješenja o prekršaju osobnim uručenjem ili putem pošte okrivljeniku i ovlaštenom tijelu ili oštećeniku u roku tri dana od dana donošenja rješenja o prekršaju. Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrać će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu.

Članak 93.

Prijedlog za povrat u pređašnje stanje

(1) Okrivljenik kome je izrečena sankcija zbog propuštanja da se pojavi sukladno odredbama članka 58. ovoga zakona, ili u odnosu na kog je rješenje o prekršaju doneseno sukladno članku 78. ovoga zakona ili ako propusti rok za žalbu, može podnijeti prijedlog za povrat u pređašnje stanje.

(2) Sud će uvažiti prijedlog za povrat u pređašnje stanje ako okrivljenik može dokazati da mu nije uručen prekršajni nalog ili zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka ili poziv za usmeni pretres ili kopija rješenja o prekršaju i da je propuštanje pojavljivanja ili pravodobnog postupanja nastalo iz opravdanih razloga.

(3) Ovlašteno tijelo u odnosu na koje je doneseno rješenje o obustavljanju prekršajnog postupka sukladno članku 67. ovoga zakona može podnijeti prijedlog za povrat u pređašnje stanje.

(4) Sud će uvažiti takav prijedlog za povrat u pređašnje stanje ako ovlašteno tijelo može dokazati da je do propuštanja pojavljivanja došlo iz opravdanih razloga.

Članak 94.

Rok za podnošenje prijedloga za povrat u pređašnje stanje

Svaki prijedlog za povrat u pređašnje stanje mora biti podnesen sudu u roku tri mjeseca od dana kada je prekršajni nalog postao konačan ili izvršan ili od dana donošenja rješenja o prekršaju.

Članak 95.

Posljedice podnošenja prijedloga

(1) Ako sud uvaži prijedlog za povrat u pređašnje stanje, odredit će se dan i vrijeme za usmeni pretres i o tome obavijestiti okrivljenik i ovlašteno tijelo.

(2) Ako sud uvaži prijedlog za povrat u pređašnje stanje, prekršajni nalog ili rješenje o prekršaju stavlja se izvan snage.

(3) Ako, nakon što je sud uvažio prijedlog za povrat u pređašnje stanje, okrivljenik propusti pojaviti se na dan i u vrijeme određeno za usmeni pretres, sud će odbiti prijedlog za povrat u pređašnje stanje i izdati prekršajni nalog ili rješenje o prekršaju održati na snazi.

(4) Ako se, nakon što je sud uvažio prijedlog za povrat u pređašnje stanje, okrivljenik pojavi na dan i u vrijeme određeno za usmeni pretres, a predstavnik ovlaštenog tijela propusti da se pojavi, sud će donijeti rješenje kojim se obustavlja prekršajni postupak ili prekršajni nalog stavlja izvan snage ako je prekršajni postupak pokrenut putem prekršajnog naloga.

Članak 102.

Unos podataka o kaznama u Registar novčanih kazni

(1) Sve novčane kazne i troškovi postupka izrečeni na temelju konačnog i izvršnog prekršajnog naloga ili pravomoćnog i izvršnog rješenja o prekršaju upisat će se u Registar novčanih kazni i biti evidentirani kao dug koji kažnjenik duguje odgovarajućoj razini vlasti kojoj se plaća.

(2) Nakon što prekršajni nalog postane konačan i izvršan ili rješenje o prekršaju postane pravomoćno i izvršno, ovlašteno tijelo ili sud izvršit će unos podataka o novčanoj kazni i troškovima postupka u Registar novčanih kazni.

(3) Način i postupak unosa podataka o novčanoj kazni i troškovima postupka u Registar novčanih kazni iz stavka (2) ovoga članka utvrdit će Federalno ministarstvo unutarnjih poslova u roku tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

(4) Novčane kazne i troškovi postupka evidentiraju se kao dug u Registru novčanih kazni dok kažnjenik ne plati puni iznos novčane kazne i troškova postupka. Novčana kazna i troškovi postupka u svakom slučaju bit će brisani iz Registra novčanih kazni po isteku pet godina od dana kada je prekršajni nalog postao konačan i izvršan ili je rješenje o prekršaju postalo pravomoćno i izvršno.

(5) Sud će na prijedlog ovlaštenog tijela ili po službenoj dužnosti donijeti rješenje o obustavljanju postupka izvršenja kazni i troškova postupka u slučaju smrti ili trajnog duševnog oboljenja kažnjenika, nakon čega će se izvršiti brisanje novčane kazne i troškova postupka.

Članak 103.

Posljedice upisa kazne u Registar novčanih kazni

Dok se ne plate sve novčane kazne i troškovi evidentirani u Registru novčanih kazni, kažnjeniku se neće dozvoliti:

1) registracija ili produljenje važnosti registracije motornog vozila;

2) izdavanje ili produljenje važnosti vozačke dozvole;

3) sudjelovanje na javnom tenderu;

4) registracija pravne osobe, promjena registracije pravne osobe ili registracije samostalne poslovne djelatnosti - obrta; ili

5) promjena vlasništva motornog vozila.

Članak 105.

Lišenje slobode zbog neplaćanja

(1) Kažnjenu kaznu koja mu je određena rješenjem o prekršaju ili prekršajnim nalogom bit će prinuđen na plaćanje određivanjem lišenja slobode ako sud smatra da je to jedini razuman i učinkovit način koji će primorati kažnjenu da plati iznos na koji je obavezan. O lišenju slobode zbog neplaćanja sud odlučuje rješenjem koje se protiv kažnjenu može donijeti samo jednom za odnosni prekršaj. Lišenje slobode može biti određeno od suda po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovlaštenog tijela ili Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine. Sud će izvršiti podnositelja prijedloga o svojoj odluci i o izvršenju lišenja slobode.

(2) Sud može odrediti lišenje slobode do 15 dana. Vrijeme za koje je kažnjenu lišen slobode neće utjecati na plaćanje iznosa koji duguje. Kažnjenu će biti odmah oslobođen nakon plaćanja punog iznosa novčane kazne.

(3) Lišenje slobode prema odredbama ovoga članka ne može biti određeno kažnjenu koji može dokazati da nije u mogućnosti platiti novčanu kaznu.

(4) Protiv rješenja o lišenju slobode kažnjenu može izjaviti žalbu drugostupanjskom sudu u roku osam dana od prijema rješenja o lišenju slobode. Prvostupanjski sud dužan je žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu u roku tri dana od dana prijema žalbe. Drugostupanjski sud mora donijeti odluku po žalbi u roku 15 dana od prijema spisa. Žalba odgađa izvršenje.

(5) Prije početka izvršenja rješenja o lišenju slobode kažnjenu može sudu predložiti da obavlja poslove za opće dobro ili poslove za dobro lokalne zajednice kao zamjenu za plaćanje novčane kazne. Sud će voditi listu takvih poslova u suradnji s mjerodavnim kompetentnim tijelima vlasti. Prilikom odlučivanja o prijedlogu sud će razmotriti sve okolnosti slučaja, kao i financijske uvjete i mogućnost kažnjenu da plati novčanu kaznu, kao i vrstu izvršenog prekršaja, uzrast, fizičku i radnu sposobnost, psihička svojstva, obrazovanje, sklonosti i druge posebne okolnosti koje se odnose na osobnost učinitelja.

(6) Ako sud usvoji prijedlog iz stavka (5) ovoga članka, izdat će nalog za obustavu izvršenja lišenja slobode za vrijeme dok ne istekne rok za obavljanje takvog posla. Ako kažnjenu obavi predviđeni posao, lišenje slobode neće se izvršiti i novčana će se kazna brisati iz Registra novčanih kazni i neće biti naplaćena. Ako kažnjenu uopće ne obavi predviđeni posao, rješenje o lišenju slobode bit će izvršeno, a ako ga obavi samo djelomice, sud će ocijeniti je li svrsishodno izvršiti rješenje o lišenju slobode i o tomu donijeti odgovarajući nalog.

(7) U slučaju kada sud ili ovlašteno tijelo utvrdi da se ne može izvršiti novčana kazna izrečena na temelju konačnog i izvršnog prekršajnog naloga ili pravomoćnog rješenja o prekršaju, primjenom odredbi čl. 103. i 104. ovoga zakona i st. (1), (2) i (3) ovoga članka, sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovlaštenog tijela donijeti rješenje o izvršenju novčane kazne kojim se kažnjenu nalaže da obavi određene poslove za opće dobro ili poslove za dobro lokalne zajednice kao zamjenu za plaćanje novčane kazne. Ako kažnjenu obavi predviđeni posao, novčana će se kazna brisati iz Registra novčanih kazni.

(8) Postupak i uvjete za izvršenje sudskog rješenja o lišavanju slobode kažnjenu zbog neplaćanja novčane kazne, kao i postupak i uvjete obavljanja poslova za opće dobro ili poslova za dobro lokalne zajednice i način vođenja evidencije o obavljanju tih poslova regulirat će podzakonskim propisima federalni ministar pravde u suradnji s mjerodavnim kantonalnim ministarstvima u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

V. Dopustivost

16. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine.

Članak VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini, a koja se tiču toga je li neki zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka sukladno ovom Ustavu, s Europskom konvencijom za ljudska prava i temeljne slobode i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili koja se tiču postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

17. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Općinski sud u Zavidovićima (sudac Boris Sunarić), što znači da je zahtjev podnijela ovlaštena osoba iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 5/10 od 26. studenog 2010. godine, toč. 7–14., objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/11).

18. Predmet zahtjeva je ocjena ustavnosti odredbi članka 21. stavak 2. točka 4., članka 105. i dijela članka 75. ZOP-a sa odredbama čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 6. Europske konvencije.

19. Razmatrajući dopustivost zahtjeva u dijelu kojim se traži ocjena ustavnosti odredbe članka 105. ZOP-a sa čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 6. Europske konvencije, Ustavni sud je pošao od odredaba članka 19. stavak 1. točka d) Pravila Ustavnog suda.

20. Članak 19. stavak 1. točka d) Pravila Ustavnog suda glasi:

Zahtjev nije dopustiv ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

d) radi se o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u zahtjevu ne proizlazi da ima osnove za ponovno odlučivanje;

21. Ustavni sud podsjeća da je Odlukom o dopustivosti i meritumu broj U 12/21 od 24. ožujka 2022. godine zaključio da je osporena odredba članka 105. ZOP-a u skladu sa člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije. Ustavni sud je zaključio da navedena odredba zadovoljava standarde prava na slobodu ličnosti zato što je s proceduralnog aspekta dovoljno jasna i precizna i, sagledana u cjelini, zadovoljava sve potrebne garancije koje osiguravaju da lišenje slobode ne bude proizvoljno. Osim toga, osporena odredba zadovoljava standard proporcionalnosti jer njezina svrha nije kazna nego prinuda da se osigura ispunjenje novčane obveze, a okolnost da i nakon lišenja slobode (do 15 dana) ostaje evidentirana u Registru novčanih kazni je opravdana s aspekta njezinog trajanja jer se u svakom slučaju briše po isteku pet godina od pravomoćnosti sudskog rješenja/prekršajnog naloga. U istoj odluci Ustavni sud je zaključio da je odredba članka 105. ZOP-a u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. Europske konvencije jer ne pokreće pitanje utvrđivanja odgovornosti za počinjeni prekršaj, a stoga ni pitanje utvrđivanja kaznene optužbe, već isključivo pitanje lišenja slobode zbog neispunjenja obveze koja je prethodno utvrđena. Osim toga, osporena odredba ne dovodi u pitanje načela iz članka 6. Europske konvencije kao što su pravo pristupa sudu, pravo na obranu i ostalo na što je ukazao podnositelj zahtjeva.

22. S obzirom na to da je predmetnim zahtjevom osporena ista odredba u odnosu na iste članke Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije, imajući u vidu odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da se u odnosu na ocjenu ustavnosti članka 105. ZOP-a radi o zahtjevu o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda iznesenih u zahtjevu ne proizlazi da ima osnove za ponovno odlučivanje.

23. Stoga, u pogledu članka 105. ZOP-a, imajući u vidu odredbu članka 19. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

24. U pogledu članka 21. i dijela članka 75. ZOP-a, Ustavni sud smatra da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašten subjekt, te ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

25. Podnositelj zahtjeva je tražio od Ustavnog suda da u smislu članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine odluči o kompatibilnosti odredbe članka 21. stavak 2. točka 4. i dijela odredbe članka 75. ZOP-a s odredbama čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 5. i 6. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

26. Pravo na pravično suđenje u članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke. [...]

27. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

28. Ustavni sud će ispitati navode podnositelja zahtjeva kojim je zatražena ocjena ustavnosti dijela odredbe članka 75. ZOP-a koji glasi: "Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu" jer je suprotan pravu na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. Europske konvencije.

29. Prije razmatranja konkretnog zahtjeva kojim je osporena odredba članka 75. ZOP-a, dio koji se odnosi na dostavu rješenja o prekršaju putem pošte, Ustavni sud ukazuje da je u odredbama ZOP-a, u članku 56. stavak 3. ZOP-a (Uručenje prekršajnog naloga) navedeno: "Kada je prekršajni nalog uručen osobno, datum uručenja je datum kada ga je okrivljenik primio. Kada je prekršajni nalog uručen putem pošte, smatrat će se da je dostava izvršena po isteku pet radnih dana nakon što ga je ovlašteno tijelo predalo na poštu. Kada je prekršajni nalog ostavljen na motornom vozilu, datum uručenja je datum kada je ostavljen na motornom vozilu". Dakle, radi se o dvije, u relevantnom dijelu identične odredbe ZOP-a koje se odnose na uručenja, i to članak 56. na uručenje prekršajnog naloga, a članak 75. na uručenje rješenja o prekršaju, pri čemu je podnositelj zahtjeva osporio članak 75. ZOP-a. Prema mišljenju Ustavnog suda, odredbe članka 56. ZOP-a pokreću ista pitanja kao i osporene odredbe članka 75. ZOP-a, međutim, odredbu članka 56. ZOP-a podnositelj zahtjeva nije osporio, zbog čega Ustavni sud, prema svojim Pravilima, ovu odredbu ne može ispitivati (zabrana ispitivanja *ex officio* po službenoj dužnosti).

30. Ustavni sud će prvo prezentirati svoju dosadašnju praksu u relevantnim apelacijskim predmetima koji su pokretali pitanja kada nije izvršena osobna dostava (s potpisom primatelja), kao i posljedice koje su zbog toga nastupile.

31. U predmetu broj AP 2970/16 (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2970/16 od 11. listopada 2018. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba) utvrđena je povreda apelantovog prava na djelotvoran pravni lijek u svezi s pravom na pravično suđenje. U ovom predmetu apelant je problematizirao dostavu rješenja putem oglasne ploče suda, što je imalo za posljedicu da je njegova žalba protiv meritornog rješenja bila odbačena kao nepravodobna. Ustavni sud je u navedenom predmetu, imajući u vidu specifičnost okolnosti iz tog predmeta – problematiziranje dostave rješenja putem oglasne ploče suda unatoč tome što je apelant dao suglasnost da mu rješenje bude dostavljeno na kućnu adresu, ukazao da je redovni sud trebao ispitati je li apelant o donošenju odluke bio obaviješten na efektivan način i je li sud u razumnoj mjeri pokazao marljivost pri pokušaju da kontaktira s apelantom. U tom pravcu su (točka 40. obrazloženja odluke) istaknute sljedeće okolnosti: pošiljka vraćena sudu uz napomenu

"da je apelant odselio sa date adrese"; iz dokumentacije u spisu i odgovora redovnih sudova proizlazi da apelant nije promijenio svoju adresu, niti je obavijestio redovni sud o eventualnoj namjeri promjene adrese; sud je zaključio da je došlo do promjene adrese apelanta isključivo na temelju konstatacije službenika pošte; ono što je službenik pošte konstatirao je oboriva pretpostavka koju je apelant mogao istaći samo u žalbi, što je u konkretnom slučaju i uradio; apelant je u podnesku koji je uputio sudu 21. ožujka 2016. godine ukazao da nije primio navedeno rješenje i da je u pošti saznao da je to rješenje vraćeno sudu; tu okolnost sud nije ni na koji način ispitao nego ju je prihvatio kao točnu i slijedom tog "vjerovanja" zaključio da je ispunjen uvjet za dostavu rješenja putem oglasne ploče suda. Na taj način je Osnovni sud "postavio rok" za izjavljivanje žalbe na rješenje, slijedom čega je apelantova žalba bila odbačena kao nepravovremena, učinivši je nedjelotvornim pravnim lijekom.

32. U predmetu broj AP 3502/12 (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3502/12 od 31. siječnja 2013. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba) utvrđena je povreda apelantovog prava na pravično suđenje u kojem je, između ostalog, problematizirano neobavještanje o postojanju "kaznene optužbe", mjestu i vremenu održavanja usmenog pretresa, provođenje postupka u apelantovoj odsutnosti tvrdnjom da rješenje kojim je apelant proglašen odgovornim i kažnjen novčanom kaznom nikad nije uručeno, već da je apelant za njegovo postojanje saznao prilikom registracije automobila. U navedenoj odluci (točka 34.) Ustavni sud je, između ostalog, naveo "dostava osporenog rješenja izvršena je na način propisan zakonom (...) "Kada je obrazac rješenja o prekršaju uručen putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po proteku pet radnih dana od dana kada je obrazac rješenja predat na poštu", ali je nesporno (i) da apelantu osobno (fizički) nije uručeno (zbog toga što apelant više nije živio na adresi na kojoj je bio prijavljen u nadležnim evidencijama), te tako nije ni mogao koristiti zahtjev za povrat u predašnje stanje u rokovima koji su propisani Zakonom o prekršajima. Apelant je za osporeno rješenje saznao prilikom registracije automobila, a tada su bili protekli rokovi za izjavljivanje navedenog pravnog lijeka. Stoga je Ustavni sud u kontekstu apelantovih navoda ispitao osporeno rješenje prema standardima prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije u svjetlu prakse Europskog suda". Osim toga, Ustavni sud je podsjetio da je Komitet ministara Vijeća Europe u Rezoluciji (75) 11 od 21. svibnja 1974. godine utvrdio preporuke državama u svezi sa suđenjem u odsustvu optuženog. Tako su kao minimalna pravila, pored ostalog, usvojena: nikom se neće suditi prije nego što mu na *efektivan način* bude dostavljen poziv tako da ima dovoljno vremena da se pojavi i pripremi obranu, izuzev ako se ne utvrdi da namjerno nastoji da izbjegne pravdu; u pozivu moraju biti naznačene posljedice nepojavljivanja optuženog na suđenju. Dakle, akcent nije stavljen na činjenicu da optuženi mora biti prisutan na suđenju, već na dokaz da je bio obaviješten o suđenju na vrijeme. Ustavni sud je u navedenoj odluci podsjetio na određene predmete iz prakse Europskog suda (između ostalih, *Colozza protiv Italije*, presuda od 12. veljače 1985. godine, stavak 27., serija A, broj 89) u kojima je ukazano na nužnost da se odgovori na pitanje može li se u okolnostima konkretnog slučaja smatrati da je apelant na efektivan način bio obaviješten o postojanju "kaznene optužbe" protiv njega, te je li sud u razumnoj mjeri pokazao marljivost pri pokušaju da kontaktira s apelantom.

33. U konkretnom predmetu treba izvršiti ocjenu ustavnosti dijela osporene odredbe članka 75. ZOP-a. Ustavni sud napominje da ocjenu ustavnosti, odnosno kompatibilnosti zakona/zakonske odredbe razmatra u općem smislu (*erga omens*), a ne u odnosu na konkretan predmet (*inter partes*) koji je povod za podnošenje zahtjeva (vidi odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 15/11 od 30. ožujka 2012. godine, točka 63.). Dakle, Ustavni sud neće ulaziti u konkretan predmet koji se nalazi na rješavanju pred

Općinskim sudom u Zavidovićima, niti će se baviti načinom na koji redovni sudovi, te drugi nadležni organi primjenjuju osporene zakonske odredbe. Ustavni sud će izvršiti ocjenu kompatibilnosti osporenih odredbi na apstraktan način imajući u vidu navode iz zahtjeva.

34. Kada se vrši ocjena ustavnosti u predmetima apstraktne nadležnosti, kao i kada se ispitivanje ustavnosti vrši samo u odnosu na tekst osporene odredbe, veoma je teško ispitati je li došlo do povrede prava na pravično suđenje jer se poštovanje ili (ne)poštovanje članka 6. Europske konvencije, koji detaljno propisuje niz proceduralnih garancija, efektno može ispitati tek nakon provedenog postupka u cjelini. Jedino što Ustavni sud u okviru apstraktne nadležnosti može ispitati jeste isključuje li osporena odredba eksplicitno neko od načela koje sadrži članak 6. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 16/18 od 28. ožujka 2019. godine, stavak 65., dostupna na www.ustavnisud.ba). Prema mišljenju Ustavnog suda, osporena odredba članka 75. ZOP-a pokreće pitanje poštovanja prava na pristup sudu iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

35. Prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije, "svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu" i primjenjivo je ne samo u postupcima za koje domaći/nacionalni organi tvrde da su kazneni već i u drugim postupcima kojima se određuju građanska prava i obveze (kao što su prekršajni, carinski, administrativni itd.), a u skladu s načelima uspostavljenim u predmetu *Engel* (vidi Europski sud, *Engel protiv Nizozemske* (broj 1), presuda od 8. lipnja 1976. godine, serija A, broj 22; *Oztürk*, presuda od 27. svibnja 1984. godine, serija A, broj 73, st. 46–50.). Kako prava garantirana člankom 6. Europske konvencije ne bi bila iluzorna i teorijska, razvili su se, prvenstveno kroz praksu Europskog suda, elementi prava na pravično suđenje koji jasno determiniraju pravo svakog pojedinca da sud donese odluku u adversarnom postupku, zbog čega je, iako nije eksplicitno propisano u članku 6. Europske konvencije, ustanovljeno "pravo na pristup sudu pune jurisdikcije". Također, pravo na pristup sudu podrazumijeva i pravo na korištenje pravnog lijeka (žalbe na prvostupanjsku presudu). Ni navedeno nije eksplicitno propisano garancijama članka 6. Europske konvencije, ali ukoliko je pravni lijek u okviru postupka propisan domaćim zakonom, nemogućnost korištenja danog pravnog lijeka povlači za sobom povredu prava na pristup sudu u okviru garancija iz članka 6. Europske konvencije. Pretpostavke činjenice ili pravne norme funkcioniraju u svim pravnim sustavima i Europska konvencija ne zabranjuje takve pretpostavke u načelu, međutim, pojedincima mora biti pružena efikasna sudska zaštita (vidi *Lady S.R.L. protiv Republike Moldavije*, broj 39804/06 od 23. listopada 2018, § 27.). Međutim, ona ipak zahtijeva od zemalja ugovornica da ostanu unutar određenih ograničenja povodom ovog pitanja u pogledu kaznenog prava (vidi *Salabiaku protiv Francuske* od 7. listopada 1988, § 28., serija A, broj 141-A). Prema stavu Europskog suda, pretpostavke mogu biti *a fortiori* prihvaćene u području prava kompanija, gdje može biti u pitanju pravo na poštovanje imovine. Nadalje, nema ništa što bi ukazivalo da su načinom primjene relevantnog tereta dokazivanja u predmetu podnositelja predstavke prekoračene te granice (vidi *Lekić protiv Slovenije*, Veliko vijeće, broj 36480/07, 11. prosinca 2018, § 122.).

36. Osporenim odredbama članka 75. ZOP-a zaista jeste propisana zakonska fikcija (pretpostavka), prema kojoj se smatra da je dostava prekršajnog rješenja izvršena "po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu". U ovom slučaju sudske pismeno (rješenje o prekršaju) ne dostavlja se osobno okrivljenom, već poštar sudske pismeno ubacuje u poštanski sandučić na adresi okrivljenog. Zakonska pretpostavka je da će u roku od pet dana (računajući od dana kada je sud predao pismeno na poštu) pošta dostaviti sudske pismeno u poštanski sandučić okrivljenog, kao i da će okrivljeni (u navedenom roku) otvoriti svoj poštanski sandučić, preuzeti sadržaj i upoznati se s njim.

37. Zakon o prekršajima daje pravo okrivljenom da tvrdi i dokazuje da mu nije uručeno bilo koje sudske pismeno, uključujući naravno i rješenje o prekršaju koje se dostavlja na način propisan osporenim odredbom članka 75. ZOP-a. Relevantnim odredbama članka 93. ZOP-a propisan je pravni lijek "prijedlog za povrat u predašnje stanje" (*restitutio in integrum*) ako okrivljeni može dokazati da mu nije uručen prekršajni nalog, ili zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, ili poziv za usmeni pretres, ili kopija rješenja o prekršaju, te da je propuštanje pojavljivanja ili blagovremenog postupanja nastalo iz opravdanih razloga. Imajući u vidu propisani pravni lijek iz članka 93. ZOP-a, Ustavni sud smatra da je zakonska pretpostavka o uručenu iz članka 75. ZOP-a, ustvari, oboriva zakonska pretpostavka zato što okrivljeni može osporavati da mu je, zaista, (i) uručeno rješenje o prekršaju.

38. Osporenim odredbom članka 75. ZOP-a je, dakle, propisana oboriva zakonska pretpostavka, koja se može osporavati korištenjem pravnog lijeka (*restitutio in integrum*) iz članka 93. ZOP-a. Navedeni pravni lijek je djelotvoran s obzirom na ovlasti suda propisane člankom 95. stavak 2. ZOP-a ("ako sud uvaži prijedlog za povrat u predašnje stanje rješenje o prekršaju stavlja se izvan snage..."). Ukoliko bi se osporena odredba članka 75. ZOP-a ispitivala bez uzimanja u obzir ostalih odredaba ZOP-a, moglo bi se doći do zaključka da u relevantnom dijelu odredbe članka 75. ZOP-a nema ništa sporno. Dostava sudske pismena poštom je uobičajen način dostave. Iako u ovom slučaju nije propisana osobna dostava (tj. da poštar osobno uruči pismeno okrivljenom i da okrivljeni potpiše da je pismeno primio) i dalje se može reći da se radi o uobičajenom načinu dostave s obzirom na nespornu činjenicu da se veći dio pošte šalje i uručuje na sličan način, koji je puno jednostavniji i ekonomičniji od osobnog uručivanja, ali bi bez sumnje bilo sigurnije da se određena pošta kao što su sudske pismena i nalozi uručuje osobno. Rok od pet dana, u kojem se pretpostavlja da će pošta dostaviti pismeno u poštanski sandučić okrivljenog i da će okrivljeni iz sandučića preuzeti pismeno i tako saznati njegov sadržaj, nije nerazuman sam po sebi. Dostava izvršena na način kako je propisano osporenim odredbom članka 75. ZOP-a može se osporavati djelotvornim pravnim lijekom iz članka 93. ZOP-a (*restitutio in integrum*).

39. Ipak, ako se uzmu u obzir rokovi iz članka 94. ZOP-a, postoji velika zabrinutost može li se u realnom (stvarnom) životu pravni lijek iz članka 93. ZOP-a sa uspjehom iskoristiti. Bez djelotvornog pravnog lijeka, ili bez razumne prilike za njegovo djelotvorno korištenje, zakonska pretpostavka o uručenu (na način propisan osporenim odredbom članka 75. ZOP-a) više ne bi bila oboriva zakonska pretpostavka, što bi za posljedicu imalo gubitak prava okrivljenog na pristup sudu iz članka 6.1. Europske konvencije. U nastavku obrazloženja će se više govoriti o navedenom.

40. Prema relevantnim odredbama članka 94. ZOP-a, rok za podnošenje prijedloga za povrat u predašnje stanje (*restitutio in integrum*) jeste tri mjeseca od dana donošenja rješenja o prekršaju. Rok od tri mjeseca je imperativan s obzirom na zakonsku formulaciju koja glasi: "Svaki prijedlog za povrat u predašnje stanje mora biti podnesen sudu u roku tri mjeseca...". Akcenat je da prijedlog "mora biti podnesen u roku od...". Dakle, ukoliko okrivljeni propusti da u roku od tri mjeseca od dana donošenja rješenja o prekršaju podnese zahtjev za povrat u predašnje stanje, sud ne može meritorno ispitati taj prijedlog, bez obzira na ozbiljnost razloga koje je naveo okrivljeni u svezi s tim da mu nije uručeno rješenje o prekršaju koje je putem pošte otpremljeno radi dostave na način propisan osporenim odredbom članka 75. ZOP-a. Zakonske odredbe iz članka 94. ZOP-a, osim ograničenja okrivljenom (misli se na rok od tri mjeseca za podnošenje prijedloga), sadrže i ograničenje sudu da meritorno ispita prijedlog za povrat u predašnje stanje ukoliko je protekao rok od tri mjeseca od dana donošenja rješenja o prekršaju. Čim utvrdi da je protekao rok od tri mjeseca, sud *a priori* donosi rješenje o odbacivanju

prijedloga za povrat u pređašnje stanje. Dakle, u formalno-procesnom smislu nadležni sud je onemogućen razmotriti da li je došlo do *de facto* uručenja rješenja o prekršaju (ili možda nije kako tvrdi okrivljeni), zato što je istekao rok od tri mjeseca iz članka 94. ZOP-a. Međutim, moguća je situacija, o čemu će biti više navedeno u nastavku obrazloženja, da okrivljeni ne zna da je rješenje o prekršaju otpremljeno na način propisan osporenim dijelom odredbe članka 75. ZOP-a.

41. Na temelju podataka iz ranijih predmeta koji su rješavani u apelacijskom postupku, Ustavni sud je uočio da su okrivljeni, u pravilu, propustili u roku od tri mjeseca podnijeti zahtjev za povrat u pređašnje stanje zato što im u navedenom roku nije bilo poznato da je otpremljeno rješenje o prekršaju koje je prethodno doneseno, što je imalo za posljedicu da je sud bio spriječen meritorno ispitati prijedloge koji su podneseni izvan propisanog zakonskog roka (takve prijedloge sudovi su odbacivali kao nepravovremene). Razmatranje suda u takvim situacijama bilo je ograničeno samo na utvrđivanje je li prijedlog za povrat u pređašnje stanje bio podnesen u roku od tri mjeseca, bez obzira, kako je rečeno, na ozbiljnost i potkrijepljenost navoda koji su bili izneseni u prijedlogu, uz obrazloženje da članak 94. ZOP-a ne dozvoljava produljenje roka. Ono što je dalje uočio Ustavni sud (iz ovakvih i sličnih predmeta) jeste da su rješenja o prekršaju (koja su dostavljena na način propisan osporenim odredbom članka 75. ZOP-a) postala pravomoćna zato što ih okrivljeni nisu osporavali, kao i da su podaci iz takvih pravomoćnih rješenja bili uneseni u Registar kazni iz članka 102. ZOP-a, te s obzirom na to da kazne nisu bile plaćene (a okrivljeni su ukazivali da kazne nisu plaćene zato što im rješenje nije bilo uručeno) za okrivljene su nastupale posljedice u vidu gubitak određenih prava propisanih člankom 103. ZOP-a. U takvim predmetima okrivljeni su navodili da su za postojanje novčane kazne i rješenja o prekršaju saznali tek kada su htjeli realizirati neko od prava koje im je uskraćeno na temelju članka 103. ZOP-a. Najčešće je to bilo prilikom podnošenja zahtjeva za produljenje vozačke dozvole ili prilikom registracije motornog vozila.

42. Prema mišljenju Ustavnog suda, rok od tri mjeseca koji je propisan u članku 94. ZOP-a okrivljenom ne osigurava djelotvoran pristup sudu ukoliko želi pobijati pretpostavku o uručanju putem pošte iz članka 75. ZOP-a. Postojeći rok od tri mjeseca od donošenja rješenja o prekršaju praktično dovodi u pitanje mogućnost obaranja pretpostavke iz članka 75. ZOP-a. Pravni lijek postaje "nedjelotvoran" ukoliko okrivljeni u roku od tri mjeseca ne "sazna" za rješenje o prekršaju i ne iskoristi pravni lijek, pa su nužne izmjene na način da se okrivljenom osiguraju garancije pristupa sudu iz članka 6.1. Europske konvencije. Osporena odredba članka 75. ZOP-a koja propisuje oborivu zakonsku pretpostavku o uručanju rješenja o prekršaju (po isteku pet radnih dana od dana predaje pošti), zbog ograničenja u članku 94. ZOP-a, okrivljenog dovodi u položaj da bude proglašen odgovornim i sankcioniran (novčanom kaznom, uvjetnom osudom, ukorom ili zaštitnim mjerama), iako garancije koje su mu dane pravnim lijekom nije uspio aktivirati. Navedeno predstavlja pretjeran teret za okrivljenog u usporedbi s javnim interesom koji se želi ostvariti (oduzimanje imovinske koristi, obveza naknade štete, kazneni bodovi, lišenje slobode radi naplate novčane kazne). Osporena odredba ne uspostavlja pravičnu ravnotežu između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva za zaštitu temeljnih prava pojedinaca. Stoga je narušeno načelo proporcionalnosti. Ovo je zato što je okrivljeni suočen s mjerom zbog rješenja o prekršaju kojeg nije bio svjestan i u situaciji kad je pravni lijek nedjelotvoran. Drugim riječima, oboriva zakonska pretpostavka iz članka 75. ZOP-a praktično postaje neoboriva pretpostavka, što je suprotno suštini i svrsi navedene odredbe.

43. Dakle, kratak rok i zakonsko ograničenje da sud ne može meritorno ispitati prijedlog za povrat u pređašnje stanje ukoliko je podnesen izvan roka, bez obzira na ozbiljnost i potkrijepljenost razloga zbog kojih okrivljeni tvrdi da mu rješenje nije uručeno,

dovodi do toga da pravna fikcija do koje je doveo članak 75. ZOP-a više nije "oboriva zakonska pretpostavka" zbog nemogućnosti okrivljenog u određenim slučajevima, gdje je to potrebno, da efikasno koristi pravni lijek koji predviđa članak 93. ZOP-a, što dalje ima za posljedicu gubitak prava okrivljenog na pristup sudu iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

44. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da odredba članka 75. ZOP-a, u dijelu koji glasi: "Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu", nije u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije zato što za posljedicu može imati gubitak prava na pristup sudu.

45. Na kraju, Ustavni sud napominje da nije mogao ispitati relevantne dijelove odredbe članka 56. stavak 3. ZOP-a zato što nisu osporene. Međutim, mora se skrenuti pozornost nadležnom zakonodavcu da navedene odredbe pokreću još ozbiljnija pitanja nego odredbe članka 75. ZOP-a koje je Ustavni sud ispitao. Prekršajni nalog iz članka 54. ZOP-a (za razliku od rješenja o prekršaju) donosi se bez zakazivanja usmenog pretresa, tako da je realno moguće da okrivljeni ne zna ni da je učinio prekršaj (vidi, na primjer, osnova za donošenje prekršajnog naloga koja je propisana člankom 54. stavak 1. alineja 2. ZOP-a). Slijedom toga, prekršajni nalog se može dostaviti, između ostalih propisanih načina, i na način sličan onom koji je propisan osporenim odredbom članka 75. ZOP-a za koju je Ustavni sud utvrdio da je neustavna. Stoga se kod budućih izmjena ZOP-a ne bi smjela zanemariti niti odredba članka 56. stavak 3. ZOP-a.

Ostali navodi

46. U pogledu odredbe članka 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a, podnositelj zahtjeva je naveo sadržaj navedene odredbe, dok je u zahtjevu zapravo iznio argumentaciju u odnosu na članak 105. ZOP-a. Ustavni sud podsjeća da je, prema konstantnoj praksi Ustavnog suda, podnositelj zahtjeva dužan zahtjev konkretno odrediti – u odnosu na koje odredbe Ustava Bosne i Hercegovine ili Europske konvencije traži da se ispita kompatibilnost i te navode potkrijepiti odgovarajućom argumentacijom, koja bi ukazivala na sumnju u kompatibilnost zakonske odredbe (vidi Odluka Ustavnog suda broj *U 12/13* od 5. srpnja 2013. godine). Ustavni sud naglašava da je podnositelj zahtjeva odredio zahtjev članka 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a u odnosu na čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 5. i 6. Europske konvencije. Međutim, nije ponudio bilo kakve argumente koji se odnose na članak 21. ZOP-a, osim što je u nastavku zahtjeva sve argumentirao u svezi sa člankom 105. ZOP-a. Bez dodatnih argumenata zašto osporena odredba članka 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a (djelujući *erga omnes*) dovodi u pitanje poštovanje ustavnih prava na koja je ukazao podnositelj zahtjeva, Ustavni sud može samo zaključiti da su neutemeljeni navodi podnositelja zahtjeva u pogledu (ne)ustavnosti članka 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a. Ovo pogotovo kada se ima u vidu prethodno navedeni zaključak iz Odluke Ustavnog suda broj *U 12/21* kojom je odlučeno o zahtjevu u odnosu na članak 105. ZOP-a.

47. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je članak 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a u skladu sa čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 6. stavak 1. Europske konvencije.

VII. Zaključak

48. Ustavni sud smatra da odredba članka 75. ZOP-a, u dijelu koji glasi: "Kada je rješenje o prekršaju uručeno putem pošte, smatrat će se da je dostavljanje izvršeno po isteku pet radnih dana od dana kada je rješenje predano na poštu", nije u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije zato što za posljedicu može imati gubitak prava na pristup sudu.

49. Ustavni sud zaključuje da je članak 21. stavak 2. točka 4. ZOP-a u skladu sa čl. II/3.(d) i (e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 6. stavak 1. Europske konvencije.

50. U odnosu na članak 105. ZOP-a, Ustavni sud zaključuje da se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud Bosne i Hercegovine već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u zahtjevu ne proizlazi da ima osnove za ponovno odlučivanje.

51. Na temelju članka 19. stavak (1) točka d), članka 59. st. (1), (2) i (3) i članka 61. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.
